

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра економіки і бізнесу

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри Е&Б

доц. Лариса БОЛТЯНСЬКА

«30» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Міжнародна економічна діяльність України»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 051 «Економіка»

за ОПП «Економічний консалтинг та бізнес-економіка»

(на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «молодший спеціаліст»)

Факультет економіки та бізнесу

2023 – 2024 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародна економічна діяльність України» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 051 «Економіка» за ОПП «Економічний консалтинг та бізнес-економіка» (на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «молодший спеціаліст»). - Запоріжжя, ТДАТУ, 2023. – 14 с. – 0,9 у.д.а.

Розробник: Почерніна Н.В., к.е.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки і бізнесу
Протокол № 1 від 30 серпня 2023 року

Завідувач кафедри Е&Б Лариса БОЛТЯНСЬКА

«30» серпня 2023 р.

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 051 «Економіка» за ОПП «Економічний консалтинг та бізнес-економіка» (на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «молодший спеціаліст»)

Протокол №1 від 04 вересня 2023 року

Голова методичної комісії, доц. Юлія ВОРОНІНА

«4» вересня 2023 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів - 6	Галузь знань: 05 «Соціальні і поведінкові науки»	за вибором студента	
Загальна кількість годин – 180 години	Спеціальність: <u>051 «Економіка»</u>	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		3-й 1с	5-й 1-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 3 год. самостійна робота студента – 10,7 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	10 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	20
		Семінарські заняття	
		Самостійна робота	150 год.
		Форма контролю: екзамен	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни: Формування системи теоретичних знань та набуття практичних навичок з міжнародної економічної діяльності суб'єктів господарювання України

Предметом дисципліни є система економічних відносин та взаємозв'язків між резидентами та нерезидентами України.

Завдання курсу: вивчення економічного змісту, умов, форм, методів, суб'єктів і рівнів міжнародної економічної діяльності, принципів і середовища її розвитку, практики здійснення і механізмів регулювання; набуття вмінь аналізувати й оцінювати світогосподарські явища і процеси у контексті національних інтересів України.

В результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:**

- суб'єктів міжнародної економічної діяльності України
- сутність та закономірності функціонування й розвитку системи міжнародних економічних відносин;
- механізм регулювання міжнародної економічної діяльності

вміти:

- характеризувати МЄВ;
- знаходити, відбирати, аналізувати, узагальнювати інформацію про результати міжнародної економічної діяльності, про форми, види, засади, методи здійснення зовнішньоекономічних зв'язків вітчизняними суб'єктами господарювання;
- оцінювати стан, ефективність і перспективи участі України в інтеграційних процесах, виявляти тенденції змін кон'юнктури світових ринків та аналізувати наслідки заходів державної зовнішньоекономічної політики.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1 Загальна характеристика міжнародної економічної діяльності

Тема 1. СУТНІСТЬ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ

[1, с. 5-18; 2, розділ 1; 3, розділ 1; 4, тема 1; 5, тема 1]

Міжнародна економічна діяльність (МЕД). Зовнішньоекономічна діяльність. Міжнародні економічні відносини (МЕВ). Міжнародна економічна система. Міжнародні економічні контакти. Міжнародна економічна взаємодія. Міжнародна економічна співпраця. Міжнародна економічна інтеграція. Форми МЕВ. Об'єкти та суб'єкти МЕВ. Інтернаціоналізація господарського життя. Міжнародна спеціалізація. Міжнародна кооперація. Міжнародний поділ праці. Види МПП. Види

зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Принципи МЕВ, задекларовані ООН. Принципи ЗЕД, задекларовані законодавством України. Середовище МЕВ: внутрішнє та зовнішнє. Елементи зовнішнього середовища МЕВ.

Тема 2. СУБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇХ РОЛЬ

[1, с. 19-22 12; 2, розділ 2; 4, тема 2; 5, тема 2]

Суб'єкти міжнародної економічної діяльності. Критерії класифікації суб'єктів міжнародної економічної діяльності. Цілі міжнародної економічної діяльності на підприємницькому рівні. Суб'єкти мікроекономічного рівня, їх характеристика. Суб'єкти макроекономічного рівня: загальнодержавні, координаційні, галузеві, територіальні, спеціалізовані, недержавні. Основні цілі міжнародної економічної діяльності суб'єктів макрорівня. Основні органи, які здійснюють роль регуляторів МЕДУ. Суб'єкти міжнародного рівня, їх характеристика: Світова організація торгівлі, Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Економічна і соціальна рада ООН. Основні тенденції, які зумовлюють зростання значення наддержавних форм міжнародного економічного регулювання та транснаціональної підприємницької діяльності.

Тема 3. ПОКАЗНИКИ УЧАСТІ КРАЇНИ У МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ

[2, розділ 13; 3, розділи 2; 5, тема 3]

Платіжний баланс. Торговельний баланс. Активний та пасивний баланс поточних платежів. Міжнародна інвестиційна позиція. Країна - "чистий кредитор". Країна - "чистий боржник". Зовнішньоторговельний оборот. Зовнішньоторговельне сальдо. Баланс послуг. Товарна структура експорту / імпорту. Регіональна структура експорту / імпорту. Генеральна та спеціальна торгівля. Експортна / імпортна / зовнішньоторговельна квота. Індекс зміни фізичного обсягу компонентів експорту / імпорту. Індекс зміни цін експорту / імпорту. Індекс умов торгівлі (ціновий). Коефіцієнт покриття імпорту експортом. Індикатори зовнішнього інвестування. Показники ступеня боргового навантаження на економіку і спроможності країни обслуговувати зовнішні борги. Показники міжнародної ліквідності. Номінальний та реальний валютний курс. Показники участі країни у міграційних процесах робочої сили. Показники участі країни у науково-технічному та виробничому співробітництві. Відкрита економіка. Система індикаторів рівня зовнішньоекономічної безпеки України.

Тема 4. МЕД УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗРОСТАЮЧОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

[1, с. 206-220; 2, розділ 16; 3, розділ 3; 4, тема 8; 5, тема 4]

Глобалізація. Основні прояви глобалізації у розвитку МЕД : глобальна взаємозалежність, глобальна корпоратизація, глобальна фінансіалізація, глобальна інформатизація, міждержавна регіональна інтеграція. Наслідки

глобалізації для економіки країни. Транснаціоналізація. Індекс транснаціоналізації країни. КОФ-індекс глобалізації. Індекс глобальної конкурентоспроможності. Індекс економічної свободи. Глобальний інноваційний індекс. рейтингові позиції України в інтегральних індексах глобалізації. Напрями посилення взаємодії України з міжнародними економічними організаціями (МФО). Напрями підвищення рівня міжнародної економічної безпеки України.

Тема 5. МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ МЕД

[2, розділи 5, 6; 6, розділ 3; 5, тема 5]

Зовнішньоекономічна діяльність. Злиття та поглинання в ТНК. Міжнародний менеджмент. Експортне / імпортне фінансування і ТНК. Монополярний/асиметричний транскордонний кластер. Біполярний транскордонний кластер. Транскордонне співробітництво України. Білатеральне і мультilaterальне транскордонне співробітництво. Форми ТКС. Транскордонний регіон. Єврорегіон. Транскордонні партнерства. Трансрешіональні інноваційні проекти. Клондайкінг. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Зовнішньоекономічна політика. Протекціоністська та ліберальна зовнішньоекономічна політика. Міждержавне співробітництво. Наднаціональне регулювання МЕД. Міжурядові, неурядові та змішані міжнародні організації (МО). Універсальні та спеціалізовані МО. Відкриті та закриті МО. Глобальні, регіональні та субрешіональні МО. Ступені інтеграції: зона преференційної торгівлі, зона вільної торгівлі. Митний союз, спільний ринок, економічний союз. Міжнародне економічне право. Норми міжнародного права. Міжнародні кодекси поведінки.

Тема 6. УКРАЇНА У СВІТОВИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ

[1, с. 148-161; 2, розділ 11; 4, тема 7; 5, тема 6]

Міжнародна економічна інтеграція. Дезінтеграція. Локальна та глобальна дезінтеграція. Реінтеграція. Повна, часткова та розширена реінтеграція. Горизонтальна та вертикальна МЕІ на макрорівні. Вертикальна інтеграція «вниз» та «вгору». Регіоналізація. Континентальна інтеграція. Міжконтинентальна інтеграція. Шляхи утворення економічних угруповань: «знизу - догори», «згори – донизу». Єврорешіони України. Європейські угруповання територіального співробітництва (ЄУТС). Об'єднання єврорешіонального співробітництва (ОЕС).

Змістовий модуль 2 Форми міжнародної економічної діяльності України

Тема 7 МІЖНАРОДНА ТОРГІВЕЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ

[1, с. 56-70, 4; 2, розділи 3, 4; 3, розділи 4, 5; 4, розділ 3; 5, тема 7]

Міжнародна торгівля. Зовнішня торгівля. Експорт. Імпорт. Реекспорт. Реімпорт. Гармонізована система опису та кодування товарів. сировинні

товари. Напівфабрикати. Готові товари. Вартість у цінах ФОБ. Вартість у цінах СІФ. Країна призначення. Торгуюча країна при експорті. Країна походження товару. Товарна, географічна та інституціональна структура товарообігу. Індекс диверсифікації експорту. Індекс географічної концентрації експорту (або імпорту) товару. Зовнішньоекономічні послуги. Способи поставки послуг. Одностороннє. Двостороннє та багатостороннє регулювання міжнародної торгівлі.

Тема 8. УЧАСТЬ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ

[1, с. 129-143; 2, розділ 6; 3, розділ 10; 4, розділ 5; 5, тема 8]

Міжнародна міграція робочої сили. Еміграція. Імміграція. Реімміграція. Міграційне сальдо. Види міжнародної трудової міграції: остаточно, тимчасова, сезонна, маятникова, легальна, нелегальна, добровільна, примусова. Мігранти низької кваліфікації. Кваліфіковані мігранти. Висококваліфіковані мігранти. Інтелектуальні мігранти. Зовнішня трудова міграція України. Держава перебування. Трудовий мігрант України. Короткострокові трудові мігранти. Працівники-емігранти. Державне регулювання міжнародної трудової міграції.

Тема 9. ВИРОБНИЧЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З ІНОЗЕМНИМИ ПАРТНЕРАМИ

[1, с. 27-49, 77-85; 3, розділ 8; 5, тема 9]

Міжнародна кооперація виробництва. Ознаки міжнародного кооперування виробництва. Класифікація форм міжнародної кооперації виробництва. міжнародне виробництво. типи міжнародного виробництва за Данінгом. Міжнародний бізнес та його форми. Види міжнародного бізнесу: ліцензування, управління за контрактом, спільне підприємство, франчайзинг, лізинг, факторинг, проекти «під ключ», підряд у міжнародній економічній діяльності, концесія. Спільне підприємство. Рівні регулювання міжнародної підприємницької діяльності.

Тема 10. ВКЛЮЧЕННЯ УКРАЇНИ У СВІТОВОЇ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВІ ВІДНОСИНИ

[1, с. 88-105; 165-202; 2, розділи 9, 14; 3, розділ 7; 4, тема 4; 5, тема 10]

Міжнародний рух капіталів. Іноземні інвестиції. Іноземні інвестори. Підприємство з іноземними інвестиціями. Державний та приватний міжнародний капітал. Коротко-, середньо- та довгостроковий міжнародний капітал. Позиковий та підприємницький капітал. Прямі та портфельні інвестиції. Ліміт відкритої валютної позиції НБУ. Валютна позиція банку: відкрита і закрита, довга і коротка. Міжнародні валютні відносини. Валютна політика держави. Валютне регулювання. Валютний контроль. Валютні інтервенції. Девальвація та ревальвація національної валюти. Валютні обмеження. Управління золотовалютними резервами. Золотовалютні резерви.

Диверсифікація валютних резервів. Валютний своп. Дисконтна та девізна валютна політика.

Тема 11. РОЛЬ УКРАЇНИ НА РИНКАХ МІЖНАРОДНИХ КРЕДИТІВ

[1, тема 5; 2, розділ 10; 4, тема 4; 5, тема 11]

Міжнародний кредит. Зв'язні кредити. Фінасові кредити. Внутрішні, зовнішні та змішані кредити. Товарні та грошові кредити. Забезпечені та бланкові кредити. Світовий фінансовий ринок з функціонального, інституційного, географічного та валютного погляду. Форми кредитування експорту: форфейтинг, факторинг, франчайзинг, лізинг, компенсаційні угоди, синдіковані кредити. Зовнішній борг країни.

Тема 12. МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ

[1, с. 111-125; 2, розділ 15; 3, розділ 9; 4, тема 6; 5, тема 12]

Міжнародний технологічний обмін. Технології. Носії технології. Міжнародна передача технологій. Комерційні і некомерційні форми міжнародної передачі технологій. Міжнародні науково-технічні відносини. Інструменти правового захисту технологій: патент, ліцензія, копірайт, товарна марка. Франчайзинг. Інжиніринг. Самостійна та супутня ліцензія. Проста та виняткова ліцензія. Ліцензійна угода. Інновації. Європейське інноваційне табло.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид заняття	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	кількість				балів
			годин				
			лек	сем	прак	СР	
Змістовий модуль 1 <i>Загальна характеристика міжнародної економічної діяльності</i>							
1	Лекція 1	Тема 1 Сутність МЕД та її особливості	1				
		Тема 2 Суб'єкти міжнародної економічної діяльності та їх роль	1				
	Практичне заняття 1	Суб'єкти міжнародних економічних операцій та їхня роль			2		3
	Самостійна робота	опрацювати матеріал конспекту лекцій по темам 1, 2 та методичний матеріал для самостійної роботи (п. 1, 2); здійснити самоперевірку знань за допомогою тестів				10	2,8+0,6

		до теми на освітньому порталі ТДАТУ (лекційні 1.1, 1.2, 2.1, 2.2 та до Пр 1);					
2	Практичне заняття 2	Відображення результатів МЕД в системі показників країни			2		3
	Самостійна робота	опрацювати матеріал конспекту лекцій по темі 3 та матеріал для самостійної роботи (п. 3); здійснити самоперевірку знань за допомогою тестів до теми на освітньому порталі ТДАТУ (лекційні 3.1, 3.2 та до ПР2);				12	1,4+0,1
3	Лекція 2	Тема 3. Показники участі країни у міжнародних економічних відносинах	1				
		Тема 4 МЕД України в умовах зростаючої глобалізації	1				
	Практичне заняття 3	Глобальний контекст МЕД			2		3
	Самостійна робота	опрацювати матеріал конспекту лекцій по темі 4 та матеріал для самостійної роботи (п. 4); здійснити самоперевірку знань за допомогою тестів до теми на освітньому порталі ТДАТУ (лекційні 4.1, 4.2 та до ПР3);				10	1,4+0,2
4	Практичне заняття 4	Регулювання МЕД			2		3
	Самостійна робота	опрацювати матеріал конспекту лекцій по темі 5 та методичний матеріал для самостійної роботи (п. 5-7); здійснити самоперевірку знань за допомогою тестів до теми на освітньому порталі ТДАТУ (лекційні 5.1, 5.2 та до Пр 4);				12	1,4+0,6
5	Лекція 3	Тема 5 Механізм регулювання МЕД	1				
		Тема 6 Україна у світових інтеграційних процесах	1				
	Практичне заняття 5	Інтеграція України у світове господарство			2		3
	Самостійна робота	опрацювати матеріал				10	1,4+0,1

	робота	конспекту лекцій по темі 6 та методичний матеріал для самостійної роботи (п. 8-11); здійснити самоперевірку знань за допомогою тестів до теми на освітньому порталі ТДАТУ (лекційні 6.1, 6.2 та до Пр 5);					
6-7	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 1				15	
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовим модулем №1				6	10
Всього за змістовий модуль 1 – 91 годин			6		10	75	35
Змістовий модуль 2 <i>Форми міжнародної економічної діяльності України</i>							
8	Практичне заняття 6	Зовнішня торгівля та її особливості			2		3
	Самостійна робота	опрацювати матеріал конспекту лекцій по темі 7 та матеріал для самостійної роботи (п. 12, 13) здійснити самоперевірку знань за допомогою тестів до теми на освітньому порталі ТДАТУ (лекційні 7.1. 7.2 та до Пр. б);				12	1,4+0,4
9	Лекція 4	Тема 8. Участь України в міжнародних міграційних процесах	1				
		Тема 9. Виробниче співробітництво України з іноземними партнерами	1				
	Практичне заняття 7	Міжнародна трудова міграція			2		3
	Самостійна робота	опрацювати матеріал конспекту лекцій по темі 8 та матеріал для самостійної роботи (п. 14,15); здійснити самоперевірку знань за допомогою тестів до теми на освітньому порталі ТДАТУ (лекційні 8.1, 8.2, та до Пр. 7);				10	1,4+0,2
10	Практичне заняття 8	Україна у процесах міжнародного кооперування виробництва			2		3
	Самостійна робота	опрацювати матеріал конспекту лекцій по темі 9				12	1,4+0,4

		та матеріал для самостійної роботи (п. 16); здійснити самоперевірку знань за допомогою тестів до теми на освітньому порталі ТДАТУ (лекційні 9.1, 9.2. та до Пр. 8);					
11	Лекція 5	Тема 10. Включення України у світової валютно-фінансові відносини	1				
		Тема 11. Роль України на міжнародних ринках капіталу	1				
	Практичне заняття 9	Міжнародні інвестиційні та валютно-кредитні відносини			2		3
	Самостійна робота	опрацювати матеріал конспекту лекцій по темам 10, 11 та матеріал для самостійної роботи (п. 17-20); здійснити самоперевірку знань за допомогою тестів до теми на освітньому порталі ТДАТУ (лекційні 10.1, 10.2, 11.1, 11.2 та до Пр. 9);				10	2,8+0,4
12	Практичне заняття 10	Україна та міжнародний трансфер технологій			2		3
	Самостійна робота	опрацювати матеріал конспекту лекцій по темі 12 та матеріал для самостійної роботи (п. 21, 22); здійснити самоперевірку знань за допомогою тестів до теми на освітньому порталі ТДАТУ (лекційні 12.1, 12.2 та до Пр. 10);				12	1,4+0,2
13-14	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 2				15	
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовим модулем №2				4	10
Всього за змістовий модуль 2 – 89 годин			4		10	75	35
Екзамен							30
Разом з дисципліни – 180 годин			10		20	150	100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Суть міжнародної економічної діяльності та її принципи

2. Умови реалізації МЕД
3. Теоретичні підходи до класифікації суб'єктів МЕД
4. Суб'єкти МЕД регулюючого напрямку
5. Платіжний баланс та міжнародна інвестиційна позиція як узагальнюючі звіти МЕД країни
6. Показники участі країни у різних формах МЕВ
7. Показники участі країни у процесах глобалізації
8. Пріоритети України щодо підвищення ефективності МЕД в умовах глобалізації
9. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в межах країни
10. Міждержавне та наддержавне регулювання МЕВ
11. Міжнародна економічна інтеграція як фактор сучасної глобалізації
12. Включення України в міжнародні інтеграційні процеси

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Основні характеристики міжнародної торговельної діяльності
2. Перспективи нарощування експортного потенціалу України
3. Загальні тенденції сучасної міжнародної трудової міграції
4. Характеристика міграційних процесів сучасної України
5. Основи розвитку міжнародного виробничого співробітництва
6. Міжнародне виробництво та міжнародний бізнес як складова ЗЕД України
7. Міжнародний експорт/імпорт капіталу та політика України по регулюванню таких операцій
8. Регулювання валютно-фінансових відносин в Україні
9. Міжнародне кредитування у структурі світового фінансового ринку
10. Фінансово-кредитне співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями
11. Міжнародний рух технологій: предмет та сучасні тенденції
12. Участь України у міжнародній науково-технічній та інноваційній діяльності

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання, які використовуються в процесі проведення лекційних та практичних занять з навчальної дисципліни МЕДУ: лекції з використанням мультимедійних презентацій та проблемного викладання, робота в малих групах, розв'язування задач, обговорення проблемних питань, дебати, мозковий штурм, експертна оцінка, створення ментальних карт, есе

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Архієреєв С.І., Волоснікова Н.М., Климова С.О. Міжнародна економіка і міжнародні економічні відносини: навчальний посібник / за ред. проф. Архієреєва С. І., – Харків: НТУ «ХПІ», 2019. – 234 с.
2. Міжнародна економічна діяльність України : підручник/ А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник, О. В. Гончаренко та ін. ; за ред.А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник. – Київ : Київ. нац. торг.-екон.ун-т, 2021. – 704 с. ISBN 978-966-629-927-0DOI: <http://doi.org/10.31617/p.knute.2018-597>
3. Міжнародна економічна діяльність України : навч. посібник / Маловичко А.С., Матвеева В.Ю., Чернега О.Б. Видавництво «Магнолія 2006». 2021. 544 с. ISBN:978-617-574-046-0
4. Міжнародна економічна діяльність України : навчально-методичні матеріали до самостійного вивчення дисципліни / укладачі : І. І. Помінова, О. А. Кулініч, Н. М. Федоренко. – Х. : Монограф, 2020. – 147 с. Режим доступу: https://elib.hduht.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5805/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87-%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4_%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BB%D0%B8_%D0%9C%D0%95%D0%94%D0%A3_2020.pdf
5. Почерніна Н.В. Міжнародна економічна діяльність України. Конспект лекцій. ТДАТУ, Мелітополь: ВПЦ «Lux», 2021. - 201 с.

Допоміжна

6. Гаврилук О.В., Остафі І.Ю. Особливості розвитку зовнішньої торгівлі України. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Випуск 49. С. 9-15. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.49-1>
7. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 №959-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
8. Закон України «Про транскордонне співробітництво» / Верховна Рада України; Закон від 24.06.2004 № 1861-IV. - [Електронний ресурс] - Джерело доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1861-15>
9. Закон України «Про зовнішню трудову міграцію» / Верховна Рада України; Закон від 05.11.2015 № 761-VIII [Електронний ресурс]. – Джерело доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/761-19>
10. Закон України «Про валюту та валютні операції». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>
11. Зняття валютних обмежень та лібералізація руху капіталу / Центр економічної стратегії. Режим доступу: <file:///C:/Users/User/Downloads/ces-capital-controls-report.pdf>
12. Методичні рекомендації до розрахунку показників економічної безпеки України / Департамент економічної стратегії та макроекономічного прогнозування Міністерства економічного розвитку і торгівлі України

[Електронний ресурс] – Джерело доступу: [http // www.me.gov.ua/Documents/List](http://www.me.gov.ua/Documents/List)

13. Методичні рекомендації щодо комплексної оцінки обсягів непродуктивного відпливу (вивезення) фінансових ресурсів за межі України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0286731-15#Text>

14. Митний кодекс України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

15. Міжнародні економічні відносини: практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» напряму підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка» / В.В. Дергачова, О. М. Згуровський, І.М. Манаєнко; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 832 Кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 80 с.

16. Співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями // Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article%3fart_id=244829807&cat_id=244828922

17. Стратегія державної міграційної політики України на період до 2025 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80#Text>

18. Транскордонне співробітництво: правові основи та успішні практики: посібник / Євчак Ю.Б., Зарді А., Лазур Я.В., Очкаї Д., Санченко А.Є., Сошников А.О., Устименко В.А., Фетько Ю.І. / за заг. ред. В.А. Устименка; ред.-упоряд. Гук А.К., Санченко А.Є. – К., 2020. – 152 с. ISBN 978-966-02-9279-6.

8. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Освітній портал ТДАТУ <https://op.tsatu.edu.ua/>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Internet: <http://ukrstat.gov.ua/> - Сайт Державної служби статистики